

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА
ДО ЗМІСТОВНОГО МОДУЛЮ 1:

1. Аномалії в цивільному праві України: Навч.-практ.посібник. – 2-ге вид., перероб.та доп./за заг.ред.Р.А.Майданика. – К.: Юстініан, 2010. – 1008с.
2. Актуальні питання прикладної цивілістики у сфері складання процесуальних документів. Науково-практичний посібник: Кіріяк О.В., Кондратєва Л.А., Паскар О.Л., Шадура Д.М., Завальний В.М., Мельник Я.Я. та інш.; [за загальною редакцією д.ю.н. М.М. Ясинка]. Ч.1. – К.: Альтера, 2015. – 814с.
3. Актуальні питання прикладної цивілістики у сфері складання процесуальних документів трудового, сімейного права та права соціального забезпечення. Науково-практичний посібник: М.Б. Мельник, Я.Я. Мельник, та інш.; [за загальною редакцією д.ю.н. М.М. Ясинка]. Ч.2. – К.: Альтера, 2015. – 540с.
4. Алексеев С.С. Собрание починений. В 10 т. [+ Справоч.том].Том 3: Проблемы теории права: Курс лекций. – М.: Статут, 2010. – 781с.
5. Алексеев С.С. Собрание сочинений. В 10т. [+Справоч.том]. Том 6: Восхождение к праву. – М.: Статут, 2010. – 480с.
6. Алексеев С.С. Механизм правового регулирования в советском обществе. Издательство «Юридическая литература». – Москва. – 1966. — 187 с.
7. Новітнє вчення про тлумачення правових актів: навч .посіб. з курсу тлумачення правових актів для студентів, що проходять підвищення кваліфікації, і кандидатів на посади суддів, що проходять спеціальну підготовку/ В.Г. Ротань, І.Л. Самсін, А.Г. Ярема та ін..; відп. ред., кер. авт. кол. В.Г. Ротань. – Х.: Право, 2013. – 752с.
8. Голубєва Н.Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Н. Ю. Голубєва; наук. консультант Є. О. Харитонов; Нац. ун.-т "Одеська юридична академія". – Одеса, 2013. – 40 с.

9. Венедіктова І.В. Захист охоронюваних законом інтересів у цивільному праві: монографія/ І.В. Венедіктова. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 288с.
10. Галюк В.В. Курс цивільного та сімейного права України (у питаннях та відповідях): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./ В.В. Галюк, О.Х. Юлдашев – К.: МАУП, 2005. – 240с.
11. Доктрина приватного права України/ Н.С. Кузнєцова, Є.О. Харитонов, Р.А. Доктрина приватного права України/ Н.С. Кузнєцова, Є.О. Харитонов, Р.А. Майданик та ін.; за заг. ред. Н.С. Кузнєцовой. – Т.3: Правова доктрина України: у 5 т. – Х.: Право, 2013. – 760с.
12. Исаков В.Б. Юридические факты в советском праве. – М.: Издательство «Юридическая литература», – 1984. – 126с.
13. Иоффе О.С. Избранные труды: В 4 т. Т. III. Обязательственное право. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2004. – 837с.
14. Кравцов А.С. Абстрактные и материальные обязательства в римском и в современном гражданском праве. – М.: «Статут», 2003. – 314с.
15. Римське право в Університеті Святого Володимира: у 2 кн. – К.: Либідь, 2010. – (Пам'ятники правничої думки Київського університету). – Укр., рос. Кн. 1 / уклад. І.С. Гриценко, В.А. Короткий; за ред. І.С. Греценка. – 528с.
16. Рожкова М.А. Юридические факты гражданского и процессуального права: соглашения о защите прав и процессуальные соглашения/ Исслед. центр частного права. – М.: Статут, 2009. – 332с.
17. Толстой Ю.К. К теории правоотношения. – Ленинград: Из-во Ленинградского Ун-та. – 1959. – 88с. [Електронний ресурс]. – Юридический виртуальный клуб «Ex-jure»: Юридическая библиотека. – Режим доступа: <http://ex-jure.ru/law/news.php?newsid=607>
18. Кузнєцова Н.С. Развитие гражданского законодательства Украины: проблемы и перспективы// Альманах цивилистики: Сборник статей. Вып. 1/ Под ред. Р.А. Маданика. – К.: Всеукраинская ассоциация издателей «Правова єдність», 2008. – С. 23 – 31.

19. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України/ За ред. В.М.Коссака. – К.: Істина, 2004. – 976с.
20. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / Д.В. Боброва, О.В. Дзера, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової. — К.: Юрінком Інтер, 1999. – 633с.
21. Цивільне право України. Договірні та не договірні зобов'язання: Підручник/ С.С. Бичкова, І.А. Бірюков, В.І. Бобрик та інш.; За заг. Ред.. С.С. Бичкової. – К.: КНТ, 2006. – 498с.
22. Цивільне право України: підручник./ За ред. проф. Бошицького Ю.Л. та проф. Шишки Р.Б. (кер.авт.кол.), Загальна частина. – К.: Видавництво Ліра – К, 2014. – 760с.
23. Халфина Р.О. Общие учение о правоотношении. – М.: Юр.лит. –1974. – 340 с.
24. Харитонов О.І. Адміністративно-правові відносини (проблеми теорії): Монографія. – Одеса: Юридична література, 2004. – 328 с.
25. Харьковская цивилистическая школа: защита субъективных гражданских прав и интересов: монография/ И.В. Спасибо-Фатеева, М.Н. Сибилев, В.Л. Яроцкий и др.; под общ.ред. И.В. Спасибо-Фатеевой. – Харьков: Право, 2014. – 672с.
26. Харитонов Є.О. Деякі питання теорії цивільних правовідносин: підстави виникнення та трансформації// Еволюція цивільного законодавства: проблеми теорії і практики. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 29-30 квітня 2004р., м.Харків. — К.: Академія правових наук України, НДІ приватного права і підприємництва, НДІ інтелектуальної власності, Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого, 2004. — С.49 – 57.
27. Мельник Я.Я., Мельник Ю.О. Методологічні проблеми форми судового захисту цивільного права як основоположної засади// Юридичний науковий електронний журнал. – № 4/2015. – С.81–84. [Електронний ресурс]. — Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий

електронний журнал». – URL: <http://www.lsej.org.ua/index.php/nomeri-zhurnalu?id=48>.

28. Погребной С.А. О понимании гражданско-правового регулирования общественных отношений//Альманах цивилистики: Сборник статей. Вып. 1/ Под.ред.Р.А. Маданика. – К.: Всеукраинская ассоциация издателей «Правова єдність», 2008. – С.60–71.
29. Андрійцьо В.Д. Примусове виконання обов'язку в натурі як спосіб захисту цивільних прав: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / В.Д. Андрійцьо; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2004. – 12с.
30. Басай О.В. Загальні засади (принципи) цивільного законодавства України : автореф. дис. ... дра юрид. наук : 12.00.03 / О. В. Басай; Нац. унт «Одес. юрид. акад». – Одеса, 2014. – 36 с.
31. Волков Н.В. Цивільно-правові засоби індивідуалізації фізичних осіб : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. В. Волкова; кер. роботи О. М. Калітенко; Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». – Одеса, 2008. – 19 с.
32. Гринько П.О. Секундарні права у цивільному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Івано-Франківський університет права Імені короля данила галицького. – К., 2017. – 18 с.
33. Слободянюк С.О. Правове регулювання державної реєстрації речових прав на нерухоме майно: монографія/ С.О. Слободянюк. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 272с.
34. Дербакова Ю. А. Цивільна правосуб'єктність неповнолітніх [Текст] : автореферат... канд. юридичних наук, спец.: 12.00.03 - цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право / Дербакова Ю. А. – Одеса : Нац. ун-т «Одеська юридична академія», 2014. – 20 с.
35. Карабань В.Я. Тлумачення актів Цивільного законодавства України. Спеціальність: 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право: автореф. .... дисертації на здобуття

- наукового ступеня. кандидата юридичних наук. – Одеса: Нац. ун-т «Одеська юридична академія», – 2007. – 22с.
36. Некрасова О.В. Застосування цивільного законодавства до сімейних відносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка. – К., 2008. – 16 с.
37. Стефанчук М.О. Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав : монографія / М. О. Стефанчук. – К. : Алерта : КНТ : Центр учбової л-ри, 2008. – 184 с.
38. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів. – 2-ге вид. випр., допов. – К., 2015. – 208 с.
39. Луць В.В. Строки і терміни у цивільному праві: монографія/ В.В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 320с.
40. Майданик Р.А. Неимущественные оборотоспособные правоотношения как предмет гражданского права Украины//Альманах цивилистики: Сборник статей. Вып. 1/ Под.ред.Р.А. Маданика. – К.: Всеукраинская ассоциация издателей «Правова єдність», 2008. – С.32–59.
41. Майданик Н.И. Преддоговорная ответственность в гражданском праве//Альманах цивилистики: Сборник статей. Вып. 1/ Под.ред.Р.А. Маданика. – К.: Всеукраинская ассоциация издателей «Правова єдність», 2008. – С.92–117.
42. Провальсий А.А. Механизм возникновения и реализации гражданско-правовых обязанностей: Дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Провальский Александр Александрович. — Москва, 2007. — 168 с.
43. Рудаков А.А. Права и обязанности как парные юридические категории (вопросы теории): Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Рудаков Алексей Александрович. — Красноярск, 2006. – 197 с.
44. Галянтич М., Дрішлюк А., Лічман Л. Здійснення та судовий захист суб'єктивних житлових прав. Монографія/ Науково-дослідний інститут

приватного права і підприємництва АПрН України. – Київ – Тернопіль: Підручники і посібники, – 2009. – 496 с.

45. Гутников О.В. Недействительность сделки в гражданском праве. Теория и практика оспаривания / Гутников О.В. – М.: Бератор-Пресс, 2003. – 576 с.
46. Отрадна О.О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання зобов'язань: монографія/ О.О. Отрадна. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 328с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР./[Електронний ресурс]. — Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Цивільний кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003р. № 435-IV./[Електронний ресурс]. — Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Сімейний кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 10.01.2002р. № 2947-III./[Електронний ресурс]. — Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
4. Житловий Кодекс Української РСР: Верховна Рада УРСР; Кодекс України, Закон, Кодекс від 30.06.1983р. № 5464-X./[Електронний ресурс]. — Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5464-10>.
5. Земельний кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 25.10.2001р. № 2768-III./[Електронний ресурс]. — Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

6. **Господарський кодекс України**: Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003р. № 436-IV [Електронний ресурс]. — Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

Судова практика* (Рішення ВС):

Валюта виконання зобов'язання в тому числі пеня:

1. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 02.16 - 6-1680цс15 - банки та валюта виконання зобов'язання – ліцензія, дострокове стягнення кредиту.
2. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 11.16 - 6-2457цс16 - передача у власність іпотеки, процедура, дострокове стягнення боргу.
3. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 11.16 - 6-2251цс16 - вимога про дострокове погашення заборгованості (позовна давність).
4. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 09.16 - 6-2631цс15 - наявність рішення про дострокове стягнення тіла кредиту та нарахування процентів.
5. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 05.17 - 6-211цс17 - пеня в іноземній валюті за кредитним договором (без правової позиції).
6. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 12.16 - 6-719цс16 - настання дострокового повернення кредиту за умовами договору.
7. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 02.16 - 6-1680цс15 - банки та валюта виконання зобов'язання – ліцензія дострокове стягнення кредиту

---

*Тут і далі стосовно судової практики ВС, підбірка рішень суду запозичена із джерела, *див.*: Правові позиції викладені у постановах ВС класифіковано за категоріями цивільних справ від 28.02.2018р. [Електронний ресурс]. — Офіційний веб-сайт журналу «Протокол». — URL:http://protokol.com.ua/ua/pravovi_pozitsii_vikladeni_u_postanovah_vsu/

8. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 18.10.17- 6-2024цс16 прив'язка гривневого кредиту до еквіваленту іноземної валюти, споживачі, несправедливі умови договору.
9. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 18.10.17 - 6-2541цс16 стягнення пені в межах річного строку у гривнях (без ПП).
10. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 01.11.17 - 6-1063цс17 виконання рішення в іноземній валюті, умови договору, ст. 53 закону Про виконавче провадження.

Зменшення неустойки:

1. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 04.17 - 6-35цс17 - зменшення пені за кредитним договором.
2. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 14.10.16 - 6-473цс16 - розмір збитків зменшення пені банк.
3. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 11.10.17-6-1374цс17 збільшення процентної ставки, подвійна відповідальність, позовна давність.

Збільшення процентної ставки:

1. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 18.10.17 6-1964цс16 збільшені проценти за кредитним договором не є неустойкою, а способом забезпечення виконання зобов'язання.

Припинення поруки:

1. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 13.03.17 - 6-147цс17 – недійсність договору поруки, наслідки визнання недійсним рішення ТОВ.
2. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 29.03.17 - 6-2013цс16 - ліквідація юридичної особи – боржника, не припиняє поруки.

3. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 24.05.17 - 6-580цс17 - третейські суди, порука не споживачі.
4. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 14.06.17 - 6-1009цс17 - припинення поруки, ст.559 ЦК.
5. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 06.09.17 - 6-623цс17 - умови припинення поруки, пред'явлення позовної вимоги до поручителя.
6. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 11.10.17 - 6-981цс17 визнання недійсним договору поруки, поняття та види поруки.
7. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 01.11.17 - 6-2615цс16 підстави припинення поруки, зміна банком строку виконання основного зобов'язання.

Наслідок спливу строку:

1. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 06.17 - 6-1571цс16 – зменшення пені, порука (позовна давність), (без правової позиції).
2. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 02.16 - 6-2239цс15 – стягнення заборгованості за кредитним договором (без правової позиції).
3. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 03.16- 6-1301цс15 - стягнення заборгованості за кредитним договором (без правової позиції).
4. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 04.16 - 6-2662цс15 - припинення поруки 6 місяців.
5. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 02.15 - 6-18цс16 - договір поруки (позовна давність).
6. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 06.16 - 6-368цс16 - припинення поруки при достроковому стягненні.
7. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 0916 - 6-1451 цс 16 - припинення поруки 6 місяців.

8. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 09.16 - 6-223 цс16 - споживчий кредит, за ч.4 ст. 559 ЦК.
9. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 06.16 - 6-1006цс16 - трирічний строк у договорі поруки.
10. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 4.10.17 - 6-3080цс16 пред'явлення вимоги до поручителя, строк 6 місяців (без правової позиції).

Припинення поруки за окремими платежами:

1. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 07.16 - 6-272цс16 - припинення поруки щодо окремих платежів.
2. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 03.17 - 6-3087цс16 - припинення поруки за окремими платежами, не достроково.
3. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 13.09.17 - 6-1455цс17 - припинення поруки в частині окремих платежів.

Припинення поруки внаслідок збільшення обсягу відповідальності

1. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 13.09.17 - 6-1539цс17 припинення поруки внаслідок збільшення обсягу відповідальності (договором передбачено збільшення строку кредиту).

Наявність рішення про стягнення боргу та припинення поруки:

1. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 07.16 - 6-1199цс16 - наявність рішення про стягнення боргу з поручителя унеможливило припинення поруки.

Солідарна відповідальність поручителів:

1. Правова позиція: постанова Верховного Суду від 04.16 - 6-2974цс15 - договір поруки, визначення юрисдикції.

2. 09.16 - 6-1531цс16 - спосіб стягнення заборгованості за договором про відкриття кредитної лінії з поручителів.